

Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 335116
Zaaknummer: 743592

Houten, 25 mei 2021

Onderwerp:

Perspectiefnota 2022

Beslispunten:

1. De perspectiefnota 2022 als beleids- en financieel kader vast te stellen en daarmee in te stemmen met:
 - a. de actualisatie van de meerjarenbegroting Jeugdhulp en Wmo (§ 5.4.1);
 - b. de maatwerkafpraak met de financieel toezichthouder om de stelpost 'compensatie door het Rijk voor hogere kosten jeugdhulp' te verhogen (§ 5.4.2);
 - c. de denkrichtingen voor mogelijke ombuigingen bij de begroting 2022 (§ 5.5);
 - d. een onttrekking aan de bekleemde algemene reserve van € 577.000 ten behoeve van de uitvoering van het programmaplan Omgevingswet. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Implementatie Omgevingswet (*hoofdstuk 7*);
 - e. de begrotingsrichtlijnen 2022 (*hoofdstuk 8*).
2. Het college opdracht te geven om ombuigingsmaatregelen uit te werken tot een bedrag dat nodig is om een structureel sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 (met uitzondering van 2023) op te stellen (*hoofdstuk 5*).

Samenvatting

De perspectiefnota 2022 is de laatste perspectiefnota van de bestuursperiode 2018-2022. De ambities voor deze periode zijn vastgelegd in het collegeprogramma "*Duurzaam, ondernemend en dichtbij!*". Bij de perspectiefnota 2021 (*ten tijde van de coronacrisis*) hebben we een voortgangsrapportage over het collegeprogramma opgenomen. Toen is geconstateerd dat we met de uitvoering van het collegeprogramma goed op koers liggen. Dit jaar voegen wij hieraan toe ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden na het opstellen (mei 2020) van de voortgangsrapportage over het collegeprogramma.

Daarnaast gaan we in op de onderwerpen die de komende tijd onze aandacht vragen. We doen dat langs de thema's uit het collegeprogramma 2018-2022 "*Duurzaam, ondernemend en dichtbij!*". Ook geven we een indicatie van het financieel meerjarenperspectief. Een perspectief dat als gevolg van de landelijke tekorten bij gemeenten voor de uitvoering van de taken binnen de Jeugdwet negatief is. Na eerdere ombuigingen de afgelopen jaren zijn er, op basis van de inzichten bij deze perspectiefnota, nieuwe ombuigingen nodig om het financieel huishoudboekje van de gemeente Houten op orde te houden. In de perspectiefnota 2022 stelt de raad hiervoor denkrichtingen vast. Uitwerking in concrete ombuigingsmaatregelen vindt plaats bij de begroting 2022. Dan is er namelijk zicht op de werkelijk prognose voor 2022-2025 op basis van:

- de meicirculaire 2021
- de uitwerking van de begrotingsrichtlijnen 2022 en
- eventueel het regeerakkoord 2021

Met betrekking tot de landelijke tekorten voor de uitvoering van de jeugdhulp taken heeft het Rijk zich gecommitteerd aan de uitkomst van de AEF-rapportage en heeft (landelijk) voor de periode 2019-2022 € 300 miljoen en 2021 nog eens € 613 miljoen incidenteel beschikbaar gesteld. Bij het opstellen van de perspectiefnota 2022 ziet het er naar uit dat besluitvorming over structurele compensatie door het nieuwe kabinet zal plaatsvinden.

In de perspectiefnota stelt de raad de beleids- en financiële kaders vast voor het komende begrotingsjaar.

Aanleiding

Voorafgaand aan het opstellen van de begroting 2022 stelt de raad de beleids- en financiële kaders vast in de perspectiefnota 2022. In de perspectiefnota wordt ingegaan op:

- de voortgang van de realisatie van het collegeprogramma 2018-2022 "*Duurzaam, ondernemend en dichtbij!*";
- onderwerpen die aan het einde van deze bestuursperiode nog aandacht vragen;
- dilemma's, afwegingen en gevolgen hiervan bij het opstellen van de perspectiefnota;
- de indicatie van het financieel meerjarenperspectief 2022-2025.

335116

De gevolgen van Covid-19 voor 2022 zijn nu nog onduidelijk. Bij het opstellen (september 2021) van de Begroting 2022 kijken we naar de actuele stand van zaken. Daarbij hebben we aandacht voor:

- het sociaal perspectief;
- jeugd & maatschappelijk welzijn en onderwijs;
- het economisch perspectief;
- het perspectief van cultuur en evenementen;
- veiligheid en het tegengaan van ondermijning;
- de dienstverlening van de gemeentelijk organisatie intern;
- dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en organisaties.

Op dat beeld stemmen we ons beleid af en volgen daarbij vanzelfsprekend het openingsplan zoals nu door het kabinet stap voor stap wordt uitgevoerd. We zullen dan ook bezien of vanuit het financieel perspectief een aparte paragraaf Covid-19 nog nodig is, of dat de risico's van Covid-19 onderdeel kunnen zijn van de reguliere risico's.

De reguliere risico's worden opgenomen in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing", omdat de maatschappelijke gevolgen namelijk een plek hebben gekregen binnen de reguliere activiteiten van het maatschappelijk middenveld. Hiervoor heet de gemeente compensatiemiddelen ontvangen.

Beoogd effect

Met de vaststelling van het beleids- en financiële kader is duidelijk binnen welke kaders het college de Begroting 2022 (programmabegroting, paragrafen en financiële begroting) moet uitwerken.

Argumenten per beslippunt

1.1 De perspectiefnota is een jaarlijks onderdeel in de planning en control cyclus en geeft een beleidsmatig en financieel kader voor het komende begrotingsjaar.

Op basis van de door de raad vastgestelde kaders werkt het college de begroting 2022 uit.

1.a.1 Er is sprake van een structureel begrotingstekort op de beleidsterreinen jeugdhulp en Wmo.

Over 2020 is er een tekort van circa € 3,3 miljoen op het Sociaal domein. Dit wordt bijna in zijn geheel veroorzaakt door budgetoverschrijdingen op de kosten voor jeugdhulp en Wmo. Bij jeugdhulp stijgen de kosten van de Landelijke Transitie Arrangementen en KmB & JenO (Kind met begeleiding & Jeugd en Onderwijs) fors. Bij de Wmo zorgt de invoering van het abonnementstarief voor een aanzuigende werking en daarmee hogere kosten. De stijging van deze kosten is in lijn met de trend die al enkele jaren (vanaf 2015) te zien is. Niet alleen bij de gemeente Houten, maar bij nagenoeg alle gemeenten in Nederland.

1.a.2 Er moet sprake zijn van realistische ramingen in de begroting.

Op basis van de trendontwikkeling is het nodig de meerjarenbegrotingen voor jeugdhulp en Wmo op basis van de actuele inzichten te actualiseren.

1.b.1 Deze maatwerkafpraak heeft een risicoverhogend effect in de begroting.

Met het verhogen van de stelpost 'compensatie door het Rijk voor hogere kosten jeugdhulp' is er sprake van structurele dekking voor een deel van het begrote tekort voor de uitvoering van de taken binnen de Jeugdwet. Echter deze dekking is 'administratief'. Onduidelijk is namelijk of en zo ja hoeveel het nieuwe kabinet uiteindelijk structureel gaat compenseren.

1.c.1 De denkrichtingen voor mogelijke ombuigingen zijn bepalend voor de bij de begroting uit te werken concrete ombuigingsmaatregelen.

Besluitvorming over de denkrichtingen is van belang om bij de behandeling van de begroting 2022 over de juiste ombuigingsvoorstellen te kunnen besluiten. Denkrichtingen en uitgangspunten hierbij zijn:

- een evenwichtige verdeling over het sociaal domein, overige beleidsterreinen, lokale heffingen en inzet reserves;
- alles is in principe bespreekbaar;
- ombuigingen op de beleidsterreinen Wmo en jeugdhulp en op de organisatie (formatie) zijn minder gewenst;
- op basis van het uitgangspunt 'structureel sluitende meerjarenbegroting' en geen inzet reserves met uitzondering van 2023.

1.d.1 Om met de voorbereiding en implementatie van de Omgevingswet tijdig klaar te zijn is het ter beschikking stellen van de middelen voor de tweede tranche van belang.

Op basis van het door de raad op 9 juli 2020 vastgestelde programmaplan Omgevingswet is de implementatie inmiddels voortvarend ter hand genomen. Voor de uitvoering van de eerste tranche heeft de raad toen € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld. Met het huidige verwachte bestedingstempo is het ter beschikking stellen van de middelen (€ 577.000) voor de tweede tranche voor 2022 noodzakelijk om de implementatiekosten te kunnen blijven dekken. Deze middelen worden gestort in de door de raad ingestelde bestemmingsreserve Implementatie Omgevingswet. De raad zal middels een raadsinformatiebrief worden ingelicht over de stand van zaken.

1.e.1 De begrotingsrichtlijnen vormen de basis voor de uitwerking van de begroting.

Deze richtlijnen bevatten concrete gegevens zoals aantal woningen, prognose woningbouwproductie, gemiddelde woningbezetting, aantal inwoners en prijs- en loonontwikkelingen die van belang zijn voor de uitwerking van de begroting.

2.1 Gezien de indicatie van het negatieve financieel meerjarenperspectief zijn ombuigingen noodzakelijk om een structureel sluitende meerjarenbegroting op te stellen.

Het college moet van de raad opdracht krijgen om ombuigingsvoorstellen uit te werken tot een bedrag dat nodig is om een structureel sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 (met uitzondering van 2023) op te stellen. Een eventueel tekort in 2023 kan worden gedekt uit de vrije algemene reserve.

Kanttekeningen

1.b.1 Het Rijk heeft zich wel gecommitteerd aan de AEF-rapportage.

Het Rijk en de VNG hebben het bureau Andersson Elffers Felix (AEF) opdracht gegeven te onderzoeken of er structureel extra middelen nodig zijn voor de uitvoering van de Jeugdwet. De uitkomst van dit onderzoek bevestigt de trend van de tekorten. Op basis van het rapport komen gemeenten namelijk (landelijk) € 1,6 - € 1,8 miljard (op basis van 2019) tekort voor de uitvoering van de Jeugdwet. Van het structureel door AEF berekende tekort wordt (binnen het bestaande stelsel) € 1,5 miljard gezien als niet door gemeenten beïnvloedbaar.

Het Rijk heeft zich gecommitteerd aan de uitkomst van deze rapportage en heeft (landelijk) voor de periode 2019-2022 € 300 miljoen en 2021 nog eens € 613 miljoen incidenteel beschikbaar gesteld. Bij het opstellen van de perspectiefnota 2022 ziet het er naar uit, dat besluitvorming over structurele compensatie door het nieuwe kabinet plaatsvindt.

Op basis van het bovenstaande is er sprake van een verantwoord risico van het effect van de maatwerkafpraak in de begroting.

Financiën en formatie:

Het demissionaire kabinet laat besluitvorming over het rapport van AEF over aan het nieuwe kabinet. In het regeerakkoord 2021 wordt dan ook pas duidelijk of en zo ja hoeveel structurele middelen er extra naar gemeenten gaan voor de uitvoering van de Jeugdwet. Om toch een structureel sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 (op basis van de meicirculaire 2021) op te stellen is een maatwerkafpraak met de financieel toezichthouder gemaakt. Ook zijn er echter aanvullend nieuwe ombuigingen noodzakelijk. In de perspectiefnota 2022 worden hier de eerste denkrichtingen voor beschreven. Op basis van deze denkrichtingen en de actuele financiële stand van zaken volgen in de begroting 2022 concrete ombuigingsvoorstellen. Vanwege de onzekere financiële situatie is er in deze perspectiefnota ook geen structurele ruimte voor beleidsintensivering en/of nieuw beleid.

Ten aanzien van verschillende dilemma's bij het opstellen van de perspectiefnota hebben we afwegingen moeten maken. Afwegingen die recht blijven doen aan de financiële uitgangspunten uit ons collegeprogramma 2018-2022 *"Duurzaam, ondernemend en dichtbij!"*. Op 20 mei 2021 hebben wij de raad over deze dilemma's, afwegingen en gevolgen hiervan bijgepraat.

In de tabel hieronder is de indicatie van het financieel meerjarenperspectief 2022-2025 weergegeven. Onder de tabel is hierop een korte toelichting opgenomen.

Tabel: indicatie financieel meerjarenperspectief 2022-2025

Omschrijving	bedragen * € 1.000			
	2022	2023	2024	2025
Indicatie financieel meerjarenperspectief 2022-2025	-2.150	-3.050	-2.500	-2.500
Nader (<i>in de begroting 2022</i>) uit te werken ombuigingsvoorstellen	2.500	2.500	2.500	2.500
Indicatie financieel meerjarenperspectief 2022-2025 (<i>inclusief nader in de begroting 2022 uit te werken ombuigingsvoorstellen</i>)	350	-550	0	0

Op basis van de nog bij de begroting 2022 uit te werken ombuigingsvoorstellen is de meerjarenbegroting voor de jaren 2022 en 2024-2025 structureel sluitend. Een structureel sluitende begroting in 2022 of 2025 is ook een voorwaarde om voor repressief toezicht (de begroting kan direct worden uitgevoerd) van de financieel toezichthouder (provincie Utrecht) in aanmerking te komen. De prognose voor 2023 is, als gevolg van het grillige verloop van de algemene uitkering, negatief. Indien nodig wordt dit tekort in de begroting 2023 uit de vrije algemene reserve afgedekt.

Op basis van de perspectiefnota 2022 moet er voor € 2,5 miljoen worden omgebogen. Bij het opstellen van de begroting 2022 worden concrete ombuigingsvoorstellen uitgewerkt tot een bedrag dat daadwerkelijk nodig is om een structureel sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 (met uitzondering van 2023) op te stellen. Dan is er namelijk zicht op de werkelijk prognose voor 2022-2025 op basis van:

- de meicirculaire 2021
- de uitwerking van de begrotingsrichtlijnen 2022 en
- eventueel het regeerakkoord 2021

Met de bovenstaande aanpak handhaven we de financiële stabiliteit (structureel sluitende meerjarenbegroting) met inbegrip van een solide reservepositie.

Communicatie

Persgesprek 1 juni 2021.

Voortgang

Als er de komende tijd in aanloop naar de begroting 2022 nieuwe financiële ontwikkelingen zijn die van invloed zijn op het in deze perspectiefnota geschetste beeld zullen we de raad daar in aanloop naar de begroting tijdig over bijpraten. Op die manier kunnen we gezamenlijk kijken naar oplossingsrichtingen voor de verschillende dilemma's en gevolgen daarvan.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Houten, 25 mei 2021

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Barink

G.P. Isabella

Bijlagen

Bijlage 1: Perspectiefnota 2022 vs 1.0 25-5-2021

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Kees van Dalen

2e PoHo: n.v.t.

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 335116

Onderwerp

Perspectiefnota 2022

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 25 mei 2021 gelezen en besluit:

1. De perspectiefnota 2022 als beleids- en financieel kader vast te stellen en daarmee in te stemmen met:
 - a. de actualisatie van de meerjarenbegroting Jeugdhulp en Wmo (§ 5.4.1);
 - b. de maatwerkafpraak met de financieel toezichthouder om de stelpost 'compensatie door het Rijk voor hogere kosten jeugdhulp' te verhogen (§ 5.4.2);
 - c. de denkrichtingen voor mogelijke ombuigingen bij de begroting 2022 (§ 5.5);
 - d. een onttrekking aan de bekleemde algemene reserve van € 577.000 ten behoeve van de uitvoering van het programmaplan Omgevingswet. Dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Implementatie Omgevingswet (*hoofdstuk 7*);
 - e. de begrotingsrichtlijnen 2022 (*hoofdstuk 8*).
2. Het college opdracht te geven om ombuigingsmaatregelen uit te werken tot een bedrag dat nodig is om een structureel sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 (met uitzondering van 2023) op te stellen (*hoofdstuk 5*).

Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 8 juli 2021.

De raad van de gemeente Houten,
de griffier, de voorzitter,

C.M.S. Visser

G.P. Isabella